

*****
lăsați totul și duceți-vă
să vedeți spectacolul!

****
lăsați vizitele,
recepțiile...

***
lăsați „Actualitățile”,
serialele...

**
lăsați-l pe alții
să meargă!

*
lăsați-l să meargă
numai pe dușmani

UN SPECTACOL „DE EXPORT“

JULIUS CAESAR de Shakespeare.
Traducerea și adaptarea: Ramona Mitrică (revăzute de Alexandru Darie) • **TEATRUL „BULANDRA“** • Data reprezentației: 16 septembrie 1995 • Regia: Alexandru Darie • Scenografia: Maria Miu • Muzica: Adrian Enescu • Distribuția: Dan Aștilean (Julius Caesar), Emilia Popescu (Calpurnia), Cornel Scripcaru (Marcus Brutus), Marian Râlea (Caius Cassius), Claudiu Stănescu (Casca), Doru Ana (Decius Brutus), Constantin Ghenescu (Cinna), Adrian Ciobanu (Tânărul Cato), Ion Besoiu (Octavius Caesar), Șerban Cella (Marcus Antonius), Ion Cocieru (Flavius), Manuela Ciucur (Portia), Sandu Mihai Gruia (Cinna, un poet), Oana Pellea (Lucius), Luminița Gheorghiu (O prezicătoare), Anca Sigartău (O sclavă).

Croit regizoral, scenografic și muzical pentru „premiera mondială” de la Tokio, din vara acestui an, spectacolul lui Alexandru Darie are aproape toate virtuțile și servituțele montărilor „de export”, pe care regizorii noștri au început să le cultive cu asiduitate, după modelul Silviu Purcărete. Îndreptățirea „estetică” a acestor categorii de spectacole parcă nici n-ar mai avea rost să fie discutată cu seriozitate, din moment ce ele oricum există și vor

continua probabil să câștige teren, mai ales în perspectiva „integrării” noastre europene, americane și afro-asiatice. Important e că nu fac rău la nimeni, căci în țară nici nu se prea joacă, nefiind probabil de nasul publicului nostru. Sunt în schimb aplaudate și ovaționate de publicul străin, fericit că poate să le înțeleagă ca **imagini** teatrale, capabile să depășească „barierele lingvistice”. Aceste bariere sunt, de altfel, ținta principală a regizorilor în montările „de export”, cu consecința firească a pulverizării importanței textului (și uneori chiar a felului în care este spus), în beneficiul componentelor scenografice, muzicale și coregrafice ale „imaginii” teatrale. Nu lipsesc premiile criticii, elogiile presei străine, ale directorilor de festivaluri teatrale internaționale ș.a.m.d. La rândul lor, relatările criticilor autohtoni nu pot să nu depună mărturie, cu obiectivitate, despre aceste copleșitoare succese la care asistă. (Chiar dacă a apărut și categoria mai nouă a (pseudo) criticilor specializați ca suporteri de turnee internaționale, ale căror îndatorate considerații numai de obiectivitate nu mai pot fi suspectate. Vezi, în acest sens, cronicile și reportajele TV ale unor astfel de spectacole și turnee, toate devenind, fără excepție, „de excepție”!) Dacă viața merge înainte și teatrul românesc se acoperă de o binemerită glorie internațională, ce rost ar mai avea să zădărim lucrurile, luând la bani mărunți, „estetici”, spectacolele „de export”?

S-ar putea totuși ca unele dintre ele, gândite special pentru posibilitățile de

receptare ale spectatorului de la Tokio sau ale celui de la Viena ori ale celui din Madagascar – și receptate la superlativ în punctele de destinație – să nu aibă același succes tocmai în țările de origine, care au totuși **alte** exigențe. Nu neapărat mai mari sau mai mici, ci pur și simplu **alte**. Ca spectator japonez (sau vienez), care nu știu o iotă românește, nu mă interesează cum sună textul în acea limbă, pentru că nu pot pronunța asupra **calității** acestei componente a spectacolului. Dar ca spectator român nu pot să nu observ, de pildă, că vocile bărbaților sunt răgușite, găjite ori mult prea mici pentru un mare monolog shakespearian, în eventualitatea că se mai înțelege totuși ce spun. Sigur că, „la export”, ambalajul („imaginea”) contează enorm, iar dacă marfa se vinde, și încă foarte bine, e normal ca toată lumea să fie mulțumită! Numai că „între noi”, acasă, parcă nu prea se face să ne furăm căciula și să ne-mbătăm cu apă rece sau cu laurii succeselor de pe alte meleaguri. E foarte bine că le-am avut, dar nu trebuie să ne mire nici o privire critică, din „interior”, dacă produsul (spectacolul) e dat și pe piața internă.

Pe de altă parte, e firesc ca un creator de mare talent, cum este regizorul Alexandru Darie, să nu poată fi egal cu el însuși în fiecare zi și de la un spectacol la altul, fie și pe scena aceluiași teatru. Pe lângă fascinantă poezie infuză și anvergura ideatică din **Poveste de iarnă**, ori în comparație cu profunzimea investigației psihologice și percutanța revelatoare a imaginii scenice din **Trei surori**, spectacolul realizat acum, cu piesa **Julius Caesar**, nu e decât șocant la nivelul imaginii, dar

ACT DE CURAJ APARENT NESĂBUIT

După cum se știe, Camil Petrescu nu a avut, ca dramaturg, o soartă scenică prea fericită. Pieseile lui s-au jucat (și se joacă) foarte rar, iar când lucrul totuși s-a întâmplat, rezultatul a fost, cu extrem de puțin excepții, mai degrabă modest. Motivul insatisfacției stă, poate, în inabilitatea regizorilor tot atât cât în ochiul privitorului, pentru că abundența și poezia extraordinară a indicațiilor din parantezele auctoriale nasc, pentru fiecare cititor, un spectacol imaginar a cărui intensitate e greu (dacă nu imposibil) să-și găsească echivalent în reprezentarea concretă de pe scenă. Mult mai norocoase n-au fost nici încercările de transpunere filmică a dramaturgiei sau prozei camilpetresciene, deși

posibilitățile tehnice ale cinematografului păreau mai apte să creeze fizionomiile atât de plastic descrise de autor și să surprindă infinitesimalurile lor mișcări sufletești. În aceste condiții, inițiativa unui regizor de a transforma în material scenic un roman al lui Camil Petrescu – și încă „Patul lui Procust”, scriere dificilă chiar și la lectură și în care planurile temporale și spațiale se interferează urmând logica aleatorie, deloc „teatrală”, a memoriei – este un act de curaj nesăbuit. E drept, regizorul se numește Cătălina Buzoianu, ceea ce pune lucrurile în altă lumină. Căci majoritatea izbânzilor profesionale ale acestei artiste – unele, izbânzi ale teatrului românesc în ansamblu – sunt legate tocmai de dramatizările unor proze redutabile; două exemple, numai, sunt de-ajuns: **Maestrul și Margareta** și **Dimineața pierdută**. Pe de altă parte,

PATUL LUI PROCUST, adaptare scenică de Cătălina Buzoianu după romanul lui Camil Petrescu ● **TEATRUL „BULANDRA”** și **THEATRUM MUNDI** ● Data reprezentăției: 23 septembrie 1995 ● Regia: Cătălina Buzoianu ● Decorul: Marius Alex. Dumitrescu ● Costumele: Doina Levintza ● Muzica: A. G. Weinberger ● Mișcarea scenică: Adina Cezar ● Distribuția: Maia Morgenstern (Doamna T.), Florin Piersic jr. (Domnul C.), Zoltan Butuc (G. D. Ladima), Marius Iosif Capotă (Fred Vasilescu), George Ivașcu (Nae Gheorghidiu, Bulgăran), Romeo Pop (Tănase Vasilescu), Mihai Bisericanu (Mărginoiu, Cibănoiu), Daniela Nane (Emilia), Maria Junghietu (Valeria), Adina Cartianu (Lena Coremati), Marcela Motoc (Mouthy).

rămâne destul de modest la nivelul discursului ideatic regizoral. Ceea ce nu înseamnă că nu poartă amprenta regizorului Alexandru Darie. Printre cele mai izbutite și îndrăznețe propuneri ale sale consemnăm raporturile de împărțită atracție sexuală dintre Marcus Brutus (interpretat cu tensionată sagacitate de Cornel Scripcaru) și tânărul Lucius (întrupat cu multă sensibilitate și finețe a nuanțelor de Oana Pellea). Negăsind în soția sa, Portia (bine conturată de Manuela Ciucur), nu atât **feminitatea** cât **complementaritatea** de care avea nevoie, Brutus o află în relația cu Lucius, de un erotism intens pasional, dar și de o mare puritate, grație transfigurării poetice, contrastând cu violența tuturor celorlalte relații din jurul lor. Această deprăntă și devastatoare violență a lumii de ieri (ca și a celei de azi) e subliniată atât prin sugestivitatea cadrului plastic, locul de joc fiind unul în care parcă nu apa, ci sângele bălățește, cât și prin virulența cromatismului dramatic al coloanei sonore, muzica lui Adrian Enescu înscriindu-se printre cele mai bune lucruri din spectacol.

Și totuși, în ansamblul ei, montarea rămâne ilustrativă, ținându-se poate prea

aproape de text și devenind repede previzibilă, în ciuda amintitului aspect șocant, urmărit cu obstinație. Nu e o reprezentație oarecare sau una cu care regizorul să aibă a se rușina, dar nu e nici una de prim rang în palmaresul său, chiar dacă va mai avea, poate, răsunătoare succese „la export”. Acolo nu contează că nu se mai înțelege mare lucru din ce spune Marian Rălea (Caius Cassius) ori Constantin Ghenescu (Cinna), și poate nici nu se observă că Șerban Cella riscă să rămână fără voce în monologul lui Marcus Antonius, fiind desigur „acoperit” de uralele și vacarmul mulțimii căreia i se adresează. La noi, însă, toate lucrurile astea se văd și parcă nu consonează prea fericit cu firmitatea echipei tinere a Teatrului „Bulandra”.

În alte spectacole fuziona perfect cu această echipă și Ion Besoiu. De astă dată, în Octavius Caesar, e foarte puțin și fără vlagă, părând chiar dintr-un alt spectacol, mai de demult. Din acesta mai sunt Dan Aștilean, memorabil în Julius Caesar, în ciuda partituri sale restrânse, Claudiu Stănescu, instabil temperamental dar fără astâmpăr în Casca, Doru Ana, când nu joacă prea descoperit (explicit) versatilitatea lui Decius Brutus.

Și, desigur, prin reușitul portret psihologic pe care i-l face lui Caius Cassius, Marian Rălea (când i se poate descifra rostirea).

Sunt la locul lor și fac ce trebuie, încercând totodată să nu ne amintească de rolurile anterioare, Emilia Popescu (Calpurnia, soția lui Caesar), Luminița Gheorghiu (O prezicătoare), Anca Sigartău (O sclavă), Adrian Ciobanu (Tânărul Cato). E în continuare pregnant ca prezență scenică, deși în nota obișnuită, Sandu Mihai Gruia

Luminile semnate de Ion Lazăr dau scenelor violente dinamismul de care aveau nevoie și se conjugă fericit cu accentele și cadențele coloanei sonore. Ce i-a lipsit acestui spectacol pentru a se împlini pe măsura talentului lui Alexandru Darie? Poate câteva repetiții în plus și o premieră normală la București. Nu e sigur însă că ar mai fi avut același succes la Tokio. Succes pe care s-ar putea să-l reediteze în multe alte capitale ale lumii teatrale. Căci și spectacolele „de export” au destinul lor, netemător de opiniile noastre.

VICTOR PARHON

Cornel Scripcaru și Oana Pellea în Julius Caesar de Shakespeare la „Bulandra” (regia: Alexandru Darie)

